

Powiatowy Urząd Pracy

RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

**W MIEŚCIE BIELSKO-BIAŁA
W 2006 ROKU**

SPIS TREŚCI

	Str.
Wstęp	3
1. Analiza bezrobocia według zawodów	5
1.1 Charakterystyka bezrobocia w Bielsku-Białej.....	5
1.2 Struktura bezrobocia według zawodów.....	7
1.3 Napływ bezrobotnych według zawodów.....	9
2. Analiza ofert pracy według zawodów	12
2.1 Oferty pracy według zawodów.....	13
2.2 Oferty pracy według grup zawodowych.....	14
3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych	15
3.1 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w mieście Bielsko-Biała.....	15
3.2 Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie.....	18
3.3 Struktura bezrobotnych i ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności.....	19
4. Wyniki badania w zakładach pracy	21
4.1 Zakłady pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności.....	21
4.2 Przewidywane przyjęcia i zwolnienia pracowników.....	22
5. Wyniki badania w szkołach ponadgimnazjalnych	26
5.1 Absolwenci według poziomu wykształcenia w mieście Bielsko-Biała.....	26
5.2 Struktura zawodowa bezrobotnych absolwentów.....	28
Wnioski	32
Spis wykresów	
Spis tabel	
Aneks statystyczny	

Wstęp

Prowadzenie prawidłowej polityki rynku pracy wymaga systematycznego śledzenia i analizowania zjawisk oraz procesów zachodzących na lokalnym rynku pracy. Dlatego wychodząc naprzeciw tym potrzebom, do ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudniania i instytucjach rynku pracy jako jedno z zadań samorządu województwa oraz samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy, w ramach opracowywania analiz rynku pracy, został wprowadzony monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych. (art. 8, ust.1 pkt 3 i 9, ust.1 pkt 9).

Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku-Białej przekazuje, zatem do Państwa dyspozycji „**Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku**”, opracowany w oparciu o „Zalecenia metodyczne do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych” Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Departamentu Rynku Pracy, Warszawa 2003.

Zgodnie z powyższymi zaleceniami przez **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych** należy rozumieć proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowanie na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemów kształcenia zawodowego i szkolenia bezrobotnych.

Zawodem deficytowym nazywamy zawód, na który występuję na rynku pracy większe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Natomiast przez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Celem niniejszego raportu jest opracowanie możliwych do wykorzystania w praktyce informacji pozwalających na zwiększenie efektywności organizowanych szkoleń, dzięki dostosowaniu ich kierunków do potrzeb pracodawców, a także poprzez udostępnienie wyników działań władzom oświatowym i dyrekcjom szkół, które będą mogły korygować poziom, strukturę i treść kształcenia zawodowego oraz lokalnym władzom samorządowym kształtującym politykę przeciwdziałania bezrobociu.

Monitoring służyć ma również stworzeniu bazy informacyjnej dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym, regionalnym

i krajowym, usprawnieniu poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Usprawnieniu pośrednictwa pracy poprzez uzyskanie informacji o planowanych ofertach pracy na rok przyszły oraz przewidywanej liczbie absolwentów według zawodów. A także ułatwieniu realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych opracowywany jest dwa razy w roku. Jako źródło informacji służą załączniki nr 2 i 3 do sprawozdania MIPS-01. Zakres danych w nich zawarty obejmuje liczbę osób zarejestrowanych jako bezrobotne, bezrobotne kobiety, osoby do 12 m-cy od ukończenia nauki oraz bezrobotnych poprzednio pracujących według okresu pozostawania bez pracy oraz oferty pracy (zgłoszone przez pracodawców wolne miejsca zatrudnienia, miejsca przygotowania zawodowego, stażu oraz przyjęte do realizacji miejsca pracy w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych, a także w ramach umów zlecenia) według zawodów oraz według Polskiej Klasyfikacji Działalności.

Niniejszy raport roczny został dodatkowo wzbogacony o część prognostyczną, do której opracowania zostały wykorzystane wyniki sondażowych badań ankietowych przeprowadzonych w listopadzie 2007 roku w szkołach ponadgimnazjalnych oraz na próbie zakładów pracy z tereny Bielska-Białej.

1. Analiza bezrobocia według zawodów

Na strukturę bezrobocia w mieście Bielsko-Biała ma niewątpliwie wpływ sytuacja na lokalnym rynku pracy. Jest ona uwarunkowana wieloma czynnikami zarówno gospodarczymi jak i specyfiką regionu. Bielsko-Biała znajduje się w południowej części województwa śląskiego. Położenie u podnóża Beskidów oraz obecność ważnych szlaków komunikacyjnych sprawia, że jest ono miejscem częstych wizyt turystów zarówno z kraju jak i z zagranicy. Przez miasto prowadzą krajowe i międzynarodowe drogi do przejść granicznych z Czechami w Cieszynie i Słowacją w Zwardoniu i Korbielowie. W Bielsku-Białej znajduje się lotnisko sportowe, przystosowane do przyjmowania małych samolotów. Duże porty powietrzne w Krakowie, Katowicach i Ostrawie - znajdują się od miasta w odległości, którą można pokonać godzinną jazdą samochodem.

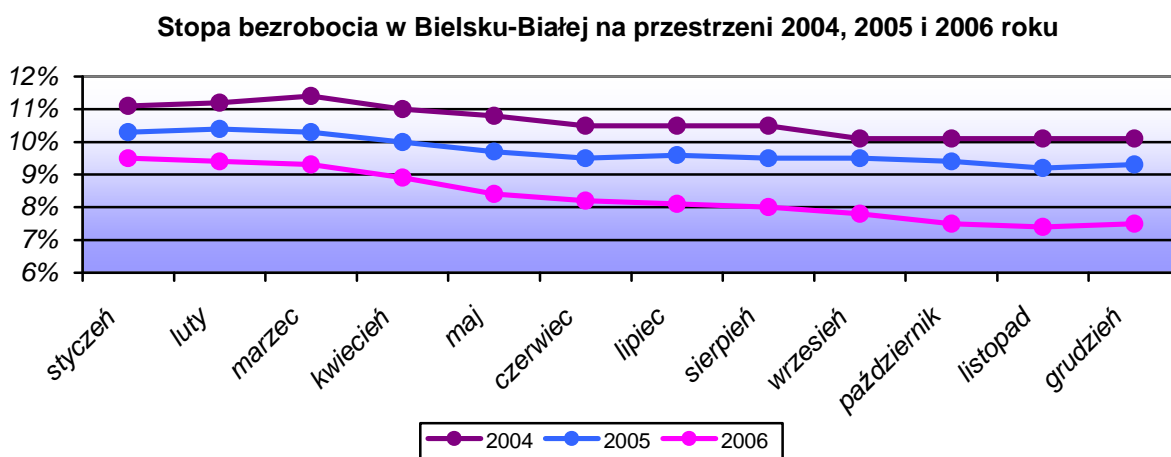
Dominującym działem gospodarki lokalnej, koncentrującym największy potencjał produkcyjny regionu, jest przemysł. Kluczową rolę odgrywa przemysł elektromaszynowy – produkcja środków transportu, przemysł spożywczy – głównie tłuszczowy, cukrowniczy, piwowarski, owocowo-warzywny, przemysł chemiczny nastawiony na produkcję kauczuków, tworzyw sztucznych, farb i lakierów.

Do firm zatrudniających największą liczbę pracowników należą między innymi takie firmy jak: *Fiat Auto Poland S.A.*, *Fiat GM Powertrain Polska*, *Techmex S.A.*; *TI Poland*; *Finnveden Polska S.A.*; *Eaton Automotive Sp.z o.o.*; *Fabryka Maszyn Elektrycznych Indukta S.A.*; *Fabryka Aparatów Elektrycznych Apena S.A.*; *Fabryka Pił i Narzędzi Wapienica S.A.*; *Bielskie Zakłady Przemysłu Lniarskiego Lenko*; *Bielskie Zakłady Obuwia Befado* czy *Philips Lighting Poland-Bielsko*.

1.1 Charakterystyka bezrobocia w Bielsku-Białej

Stopa bezrobocia na koniec grudnia 2006 w mieście Bielsko-Biała wyniosła **7,5%** (**6503** osób). Jest ona o 1,8 pkt. procentowego niższa w stosunku do analogicznego okresu w roku 2005. Taka sytuacja wpisuje się w stałą tendencję spadku stopy bezrobocia w Bielsku-Białej systematycznie obserwowaną od kilku lat. (Wykres nr 1)

Wykres nr 1

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

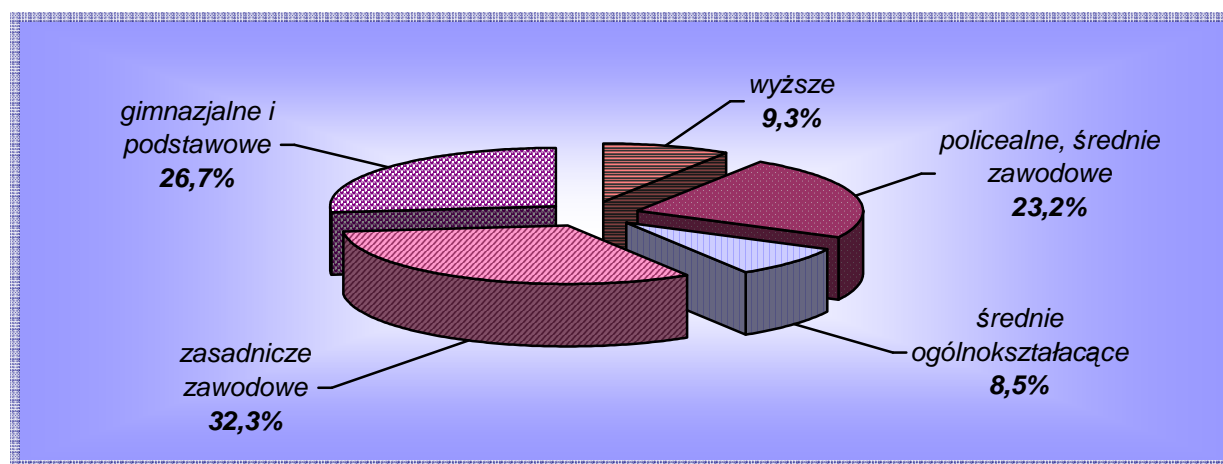
Bielsko-Biała ponadto cechuje się jedną z najniższych stóp bezrobocia zarówno w skali województwa śląskiego (stopa bezrobocia-**12,8%**), w którym zajmuje drugie miejsce zaraz za Katowicami (**5,4%**), jak również w skali całego kraju (**14,9%**).

Podejmując próbę scharakteryzowania problemu bezrobocia w Bielsku-Białej na wstępie została przeanalizowana struktura bezrobotnych ze względu na poziom wykształcenia, wiek, płeć, okres pozostawania bez pracy oraz posiadany zawód.

Wśród osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku-Białej, jak widać na poniższym wykresie, najwięcej, bo **32,3%** osób posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe. Prawie, co trzeci bezrobotny nie posiada zawodu wyuczonego, w tym ponad 1/4 posiada wykształcenie średnie ogólnokształcące. Szczególnie niepokojący jest stale utrzymujący się na tym samym, wysokim poziomie, odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym i podstawowym (**26,7%**). W 2006 roku ponadto zaobserwowaliśmy wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym w strukturach bezrobocia, w stosunku do roku poprzedniego, z **7,7%** na koniec 2005 do **9,3%** na koniec 2006 roku.

Wykres nr 2

Struktura wykształcenia bezrobotnych w mieście Bielsko-Biała (stan na koniec 2006 roku)

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Ponad **56%** osób zarejestrowanych w Urzędzie stanowią kobiety. Największa jednak dysproporcja pod względem płci dotyczy osób z wykształceniem średnim ogólnym. Jest ono, bowiem udziałem w większości kobiet (**75,3%**). Analizując dane Powiatowego Urzędu Pracy dotyczące udziału kobiet czy mężczyzn w strukturach bezrobocia można zauważyć, że bezrobocie w grupie osób z wykształceniem średnim zawodowym bądź wyższym jest w większym stopniu udziałem kobiet a niżeli mężczyzn. Natomiast w przypadku wykształcenia zasadniczego zawodowego oraz podstawowego i gimnazjalnego sytuacja jest odwrotna. W nieznacznym stopniu jest ono bardziej udziałem mężczyzn.

Osoby młode do 25 roku życia to **12,3%** zarejestrowanych, a **26,1%** to osoby po 50 roku życia. W porównaniu do roku 2005 nastąpił spadek udziału osób młodych w ogólnej liczbie bezrobotnych o 2,7 pkt. procentowych. Natomiast w przypadku osób po 50 roku życia zaobserwowano wzrost o 5,1 pkt. procentowych. Wzrost dotyczy również udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych osób długotrwale bezrobotnych z **59%** w 2005 roku do **61,4%** w 2006 roku.

1.2 Struktura bezrobocia według zawodów

Charakterystyka bezrobocia wymaga szczegółowego zbadania struktury bezrobotnych pod względem posiadanego zawodu. Dzięki temu możliwe jest wyłonienie tych kategorii zawodowych, które cechują się najliczniejszą grupą bezrobotnych.

Poniższa tabela przedstawia 10 zawodów, w których liczba bezrobotnych jest największa. W 2006 roku podobnie jak w roku ubiegłym największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby w zawodzie sprzedawcy-**851**, co stanowi **13,1%** ogółu zarejestrowanych. Aż **75,9%** spośród zarejestrowanych w tym zawodzie to kobiety. Kolejną pod względem wielkości grupę zawodową stanowią sprzątaczkę (**6,3%** ogółu). Bezrobocie w tej grupie zawodowej jest również udziałem głównie kobiet i kształtuje się na poziomie **98,8%**. Trzecią, co do wielkości grupę zawodową pozostającą w ewidencji Urzędu w liczbie **392 (6%)** stanowią pracownicy biurowi. Pozostałe zawody, w których liczba bezrobotnych przekroczyła również 100 osób to: robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym; pozostali zmiatacze i pokrewni; pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani; robotnik budowlany; pozostali robotnicy przy prostych pracach w przemyśle; robotnik gospodarczy oraz magazynier.

Tabela nr 1

Bezrobotni według zawodów w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku

lp.	Nazwa zawodu	Bezrobotni (stan na 31.12.2006)
1.	sprzedawca	851
2.	sprzątaczkę	407
3.	pracownik biurowy	392
4.	robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	222
5.	pozostali zmiatacze i pokrewni	212
6.	pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej nie sklasyfikowani	176
7.	robotnik budowlany	164
8.	pozostali robotnicy przy prostych pracach w przemyśle	140
9.	robotnik gospodarczy	102
10.	magazynier	101

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Bardzo dużą grupę bezrobotnych, w liczbie **271** stanowią osoby bez zawodu, z czego **169** osób to kobiety. Do tej grupy osób zaliczają się zarówno osoby z wykształceniem podstawowym jak i średnim, nieposiadające świadectwa (dyplomu) ukończenia kształcenia szkolnego lub kursowego i jednocześnie nieposiadające udokumentowanej ciągłości pracy w okresie minimum 1 roku w tym samym zawodzie.

Jak zatem wynika z powyższej analizy największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby posiadające wykształcenie zawodowe i niższe. Ponadto zawody najbardziej zagrożone bezrobociem są udziałem przede wszystkim kobiet.

Dane na temat bezrobocia w odniesieniu do dużych grup zawodowych wskazują, że wśród grup zawodów największe bezrobocie występuje w grupie pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach. Osoby należące do tej grupy stanowią **15,5%** ogółu bezrobotnych. Warto zwrócić uwagę, że dotyczy to przede wszystkim grupy elementarnej-pomoce i sprzątaczk, hotelowe i podobne. Na drugim miejscu wśród grup dużych znajduje się grupa: modelki, sprzedawcy i demonstratorzy. Stanowi ona **14,9%** ogółu. Bezrobocie w tej grupie skupia się natomiast głównie wokół sprzedawców i demonstratorów. Prawie **12%** bezrobotnych zalicza się do grupy dużej: pracownicy obsługi biurowej. Najliczniejszą grupą elementarną w tej kategorii są pracownicy obsługi biurowej, gdzie indziej niesklasyfikowani. Procentowy udział tej grupy zawodowej kształtuje się na poziomie **9,2%**. Ponad **10%** bezrobotnych zalicza się także do grupy dużej: robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie, a spośród nich największe bezrobocie dotyczy robotników przy pracach prostych w przemyśle.

1.3 Napływ bezrobotnych według zawodów

Badanie problemu bezrobocia nie może być ograniczone wyłącznie do przeanalizowania struktury bezrobotnych pozostających w ewidencji PUP. Dokładna analiza wymaga również zwrócenia uwagi na szczególnie istotną kwestię, jaką jest napływ bezrobotnych na przestrzeni badanego, 2006 roku. Dzięki temu możliwe jest zaobserwowanie tendencji obecnie panujących na lokalnym rynku pracy. Oczywistym jest, że to właśnie napływ w dużym stopniu kształtuje strukturę bezrobotnych. Nie należy jednak zapominać, że w ewidencji urzędu znajdują się również osoby długotrwale bezrobotne, które trafiły w jej struktury w nieco innych realiach niż obecne.

Jak pokazuje poniższa tabela, wśród 10 zawodów, które cechuje największy napływ do bezrobocia na pierwszym miejscu znalazł się zawód sprzedawca (**1002** osób). W stosunku do roku poprzedniego liczba osób, które zarejestrowały w 2006 roku w tym zawodzie zwiększyła się o 18 osób i przekroczyła liczbę 1000 osób. Do zawodów, w przypadku, których również miał miejsce wysoki stopień napływu do bezrobocia należy zaliczyć zawód: sprzątaczk; pozostali zamiatacze i pokrewni; robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym; pracownik biurowy; pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani; robotnik

budowlany; robotnik gospodarczy; pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle oraz magazynier.

Obok wyżej wymienionych zawodów trzecią co do wielkości grupę stanowią bezrobotni sklasyfikowani jako nie posiadający zawodu. Ponad **6,1%** zarejestrowanych w 2006 roku to osoby bez zawodu (**518**), z czego **55,6%** stanowią kobiety a **18,3%** absolwenci.

Tabela nr 2

Napływ bezrobotnych według zawodów w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku

Lp.	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	W tym		
			Kobiety	Absolwenci	
				razem	kobiety
1.	sprzedawca	1002	776	51	46
2.	sprzątaczką	530	519	3	2
3.	pozostali zmiataacze i pokrewni	328	23	0	0
4.	robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	317	126	14	8
5.	pracownik biurowy	310	245	16	12
6.	pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	217	152	17	9
7.	robotnik budowlany	206	1	1	0
8.	robotnik gospodarczy	134	26	7	3
9.	pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	122	37	4	2
10.	magazynier	107	17	6	3

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy Bielsko-Białej

Badanie struktury napływu bezrobotnych według dużych grup zawodów w mieście Bielsko-Biała 2006 roku wykazało, że najliczniejszą grupą dużą, są pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach. Procentowy udział tej grupy wśród ogółu bezrobotnych kształtuje się na poziomie **16,5%**. Dotyczy to jednak przede wszystkim pomoc i sprzątaczek biurowych i hotelowych. Drugie miejsce w napływie do bezrobocia zajmuje grupa zawodowa modelki, sprzedawcy i demonstratorzy (**13,8%**). Dotyczy to jednak w stu procentach grupy zawodowej, jaką są sprzedawcy i demonstratorzy. Licznym napływem do bezrobocia cechują się również przedstawiciele grupy zawodowej robotników pomocniczych w górnictwie,

przemysłu, budownictwie i transporcie. Na tę grupę natomiast składają się głównie robotnicy przy pracach prostych w przemyśle.

Podsumowując na tym etapie analizę zawodów nadwyżkowych i deficytowych w mieście Bielsko-Biała można stwierdzić, że najliczniejszą grupę zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby, z wykształceniem zasadniczym zawodowym i niższym, od których nie są wymagane prawie żadne kwalifikacje. Głównie są to osoby zarówno z wyuczonym bądź wykonywanym zawodem sprzedawcy. Potwierdza to zarówno wskaźnik „napływu” bezrobotnych w 2006 roku jak i ogólna liczebność tej grupy wśród zarejestrowanych w PUP. Związane jest to przede wszystkim z dużą fluktuacją tego zawodu na rynku pracy oraz możliwością szybkiego i taniego wyszkolenia nowego pracownika.

Charakterystyczny w ostatnim czasie może być udział w czołówce zawodów nadwyżkowych pracowników biurowych z wykształceniem średnim. Jest to niewątpliwie wynik coraz wyższych oczekiwań pracodawców wobec pracowników tego sektora dotyczących między innymi wykształcenia wyższego, znajomości języków obcych, biegłej obsługi różnych urządzeń biurowych, wszechstronności oraz dyspozycyjności.

Mówiąc o problemie bezrobocia możemy stwierdzić, że rok 2006 nie różni się w sposób zasadniczy od roku poprzedniego. Świadczy o tym fakt, iż zarówno struktura bezrobotnych pozostających w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsk-Białej, jak również struktura osób, które zarejestrowały się w tymże urzędzie na przestrzeni omawianego okresu jest niemalże analogiczna do tej jaka miała miejsce w 2005 roku.

2. Analiza ofert pracy według zawodów

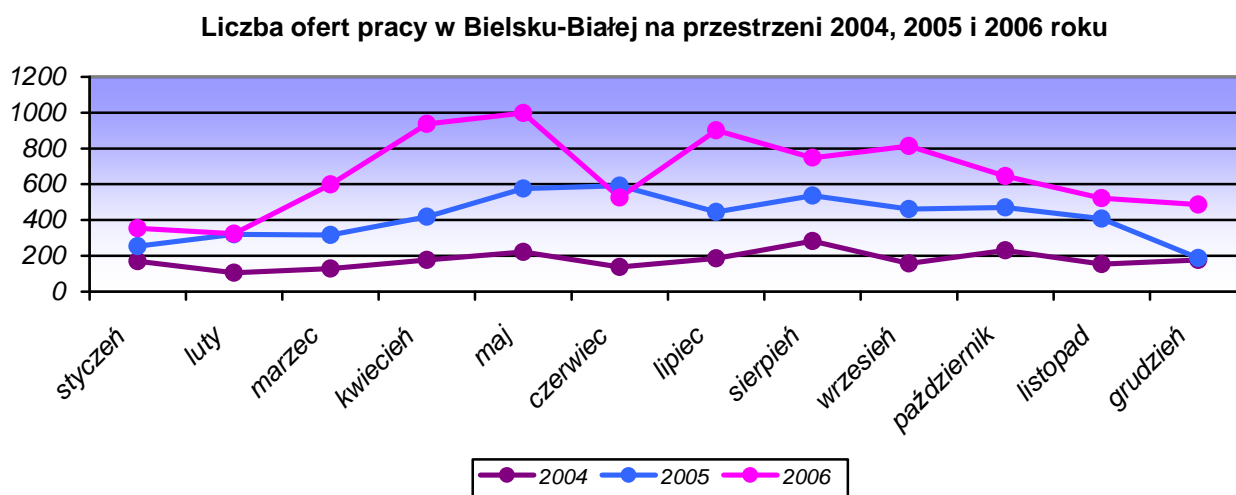
Analiza popytu na pracę jest elementem niezbędnym w warunkach gospodarki rynkowej, gdyż stanowi ona istotne źródło informacji dla uczestników lokalnego rynku pracy. Szczególnie zaś dla władz samorządowych i oświatowych, które mają możliwość kreowania działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.

Powiatowy Urząd Pracy w analizowanym roku w zakresie ofert pracy współpracował z **1090** pracodawcami z terenu miasta Bielska-Białej, co stanowi **7,9%** ogółu podmiotów gospodarczych, mających swą siedzibę na terenie badanego miasta.

Wyniki analizy zgłoszeń wolnego miejsca zatrudnienia wykazały, że w 2006 roku miał miejsce znaczny wzrost zapotrzebowania na pracę ze strony pracodawców. Do Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej zgłoszone zostały **7852** oferty pracy z terenu miasta Bielsko-Biała. W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił wzrost o 57,7%, co w liczbach bezwzględnych daje wzrost o 2872 oferty pracy.

Jak obrazuje poniższy wykres jest to zjawisko z jakim mamy do czynienia w mieście Bielsko-Biała od kilku lat. Podczas, gdy w 2004 roku liczba zgłoszeń wolnego miejsca zatrudnienia wyniosła **1965**, w roku 2005-**4980**, to w roku 2006 nastąpił wzrost do **7852** ofert Pracy.

Wykres nr 3

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

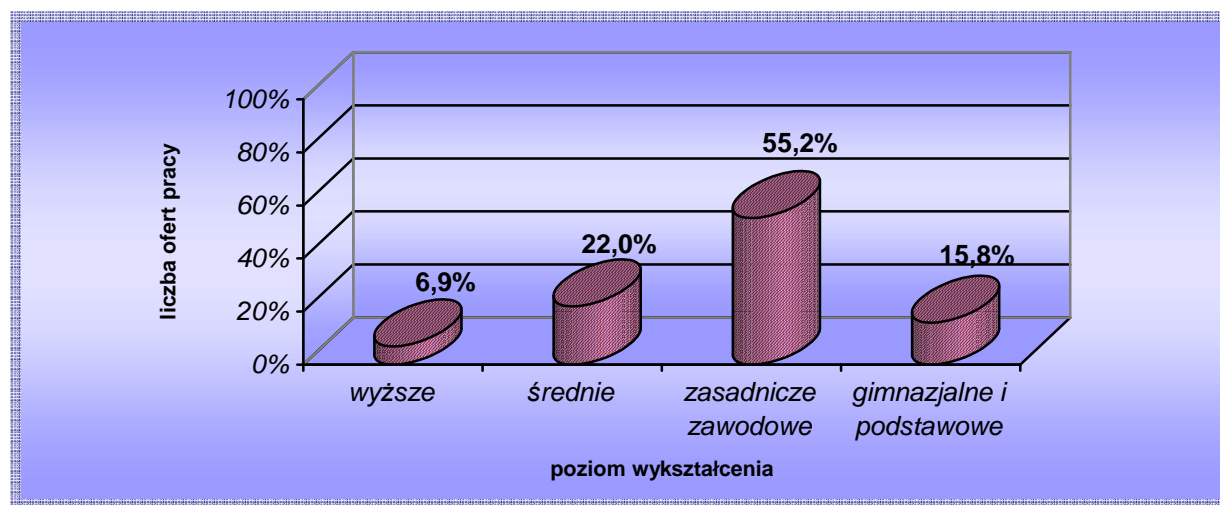
Zatem można zauważyć wyraźną korelację między liczbą ofert pracy, która systematycznie wzrasta a stopą bezrobocia, która natomiast systematycznie spada.

2.1 Ofert pracy według zawodów

Podobnie jak w latach ubiegłych, tak też w badanym roku najczęściej ofert pracy skierowanych było do osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (**4336**) następnie z wykształceniem średnim (**1730**). Najmniej natomiast propozycji zatrudnienia skierowanych było do osób posiadających wykształcenie wyższe (**542**). (Wykres nr 4)

Wykres nr 4

Struktura ofert pracy według poziomu wykształcenia w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Szczegółowa analiza zgłoszeń wolnego miejsca zatrudnienia pozwoliła na stworzenie rankingu ofert pracy według zawodów, to znaczy na wyselekcjonowanie tych zawodów, które cieszą się największym zainteresowaniem ze strony pracodawców.

Największe zapotrzebowanie biorąc pod uwagę wymagania pracodawców odnośnie poszukiwanych kwalifikacji zawodowych dotyczyło osób w zawodzie sprzedawcy (**727**), co stanowiło **9,3%**, wszystkich ofert pracy. W porównaniu do roku poprzedniego liczba ofert pracy w tym zawodzie zwiększyła się o ponad **70%**. Na drugim miejscu uplasowała się liczba propozycji zatrudnienia dla pozostałych robotników przy pracach prostych w przemyśle (**569**) a na trzecim miejscu znalazły się oferty dla robotników budowlanych (**400**). Pośród 10 zawodów, w których najczęściej pojawiały się zgłoszenia wolnego miejsca zatrudnienia znalazły się także takie zawody jak: krawiec, sprzątaczką, magazynier, pracownik biurowy, pracownik ochrony osób powiniem mienia, murarz oraz brukarz.

Tabela nr 3

Ofert pracy według zawodów w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku

Lp.	Nazwa zawodu	Oferty pracy zgłoszone w 2006 roku
1.	sprzedawca	727
2.	pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	569
3.	robotnik budowlany	400
4.	krawiec	301
5.	sprzątaczką	275
6.	magazynier	247
7.	pracownik biurowy	211
8.	pracownik ochrony mienia i osób (zawód szkolny technik ochrony fizycznej osób i mienia)	163
9.	murarz	159
10.	brukarz	158

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

2.1 Ofert pracy według grup zawodowych

Jeżeli natomiast przeanalizujemy propozycje zatrudnienia pod względem grup zawodowych, do których zostały one skierowane okazuje się, że w 2006 roku najczęściej ofert pracy (**15,7%**) skierowanych było do kierowników dużych i średnich organizacji. Wśród propozycji pracy na drugim miejscu znalazły się oferty dla grupy zawodowej- robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie (**14,3%**). Na trzecim miejscu znalazły się natomiast oferty pracy dla pracowników z grupy górników i robotników budowlanych (**9,5%**). Według danych PUP w Bielsku-Białej również blisko **10%** ofert było skierowanych do grupy zawodowej: modeliki, sprzedawcy i demonstratorzy oraz pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy.

Na tym etapie analizy można stwierdzić, że najczęściej ofert pojawiało się dla pracowników w zawodach: sprzedawca, robotnik budowlany, pracownik produkcyjny, pracownik biurowy, pracownik administracyjny, krawiec, murarz oraz przedstawiciel handlowy.

3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Kluczowym zadaniem tej analizy jest identyfikacja zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy. Zostanie ona dokonana w oparciu o przyjęty wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu k ($W_{n,II}^k$)

$$W_{n,II}^k = \frac{\bar{O}_{II}^k}{\bar{B}_{II}^k}$$

gdzie:

\bar{B}_{II}^k - średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k w 2006 roku.

\bar{O}_{II}^k - średnia miesięczna liczba zgłoszonych ofert pracy w zawodzie k w 2006 roku.

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,II}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,II}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),

$W_{n,II}^k > 1,1$ to zawody deficytowe

3.1 Zawody deficytowe i nadwyżkowe w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku

Prowadzenie analiz ilościowych nie może ograniczyć się wyłącznie do przedstawienia ich wyników w postaci danych liczbowych. Dużo istotniejsza jest ich interpretacja, dzięki czemu mogą się one stać fundamentem do formułowania sądów i podejmowania działań. W tym miejscu należy zaznaczyć, że w wyniku analizy zawodów według powyższego wskaźnika intensywności deficytu ($W_{n,II}^k > 1,1$), jako zawody deficytowe, czyli te na które występuję na rynku pracy większe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie zostały również zdefiniowane zawody niewymagające szczególnych kwalifikacji, a których wykonywania mogą podjąć się przedstawiciele innych zawodów. Dlatego też uwaga zostanie poświęcona głównie tym zawodom, których wykonywanie wymaga specjalnego wykształcenia, kwalifikacji czy umiejętności, a przedstawiciele tych zawodów nie mogą być zastąpieni przez inne osoby.

Zatem do zawodów deficytowych, w przypadku, których wskaźnik intensywności deficytu osiągnął maksimum należy zaliczyć zawody:

- projektant stron internetowych [webmaster];
- technik odlewnik;
- operator maszyn do produkcji opakowań z papieru i tektury;

- monter maszyn elektrycznych;
- pozostali gospodarze budynków;

Są to zawody, w których w 2006 pojawiła się średnio jedna oferta miesięcznie, jednocześnie w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy nie figurują osoby w wyżej wymienionych zawodach.

Do zawodów deficytowych, o najwyższych wskaźnikach intensywności deficytu, w których pojawiała się przynajmniej średnia jedna oferta pracy na miesiąc należy również zaliczyć zawody:

- pozostali robotnicy budowlani robót wykończeniowych których pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani;
- operator obrabiarek sterowanych numerycznych;
- operator zautomatyzowanej których zrobotyzowanej linii produkcyjnej w przemyśle elektromaszynowym;
- kierowca ciągnika siodłowego;
- betoniarz zbrojarz;
- operator maszyn wykończeniowych;
- brukarz;
- pozostali tapicerze i pokrewni;
- monter instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych;
- lakiernik wyrobów wykończeniowych.

Lista pozostałych zawodów deficytowe, w przypadku, których w 2006 roku pojawiła się przynajmniej średnio jedna oferta pracy w miesiącu zastała zamieszczona na końcu raportu (patrz załącznik nr 1)

Natomiast do zawodów nadwyżkowych, czyli takich, na które występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie, należy przede wszystkim zaliczyć takie zawody jak: sprzedawca, sprzątaczką, pracownik biurowy, robotnik gospodarczy. Są to bowiem te zawody, w których jednocześnie występuje największe bezrobocie.

Do zawodów nadwyżkowych, o najniższym wskaźniku intensywności nadwyżki należy zaliczyć ponadto zawody takie jak:

- specjalista do spraw integracji europejskiej;
- specjalista administracji publicznej;
- pedagog;

- specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych;
- technik żywienia i gospodarstwa domowego;
- pozostali monterzy wyrobów złożonych;
- monter instalacji chemoodpornych i antykorozyjnych;
- ładowacz nieczystości stałych;
- ogrodnik szkółkarz;
- pozostali ogrodnicy sadownicy i pokrewni;
- pozostali monterzy izolacji;
- pozostali operatorzy maszyn i urządzeń do obróbki metali.

Pozostałe zawody nadwyżkowe zostały zamieszczone na końcu raportu. (Załącznik nr 2)

Otrzymane wyniki analizy w odniesieniu do dużych grup zawodów pokazują, że deficytem na rynku pracy w mieście Bielsko-Biała wykazują się kolejno: górnicy i robotnicy budowlani; operatorzy i monterzy maszyn; operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych; pozostali robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy; kierowcy i operatorzy pojazdów; robotnicy obróbki metali i mechanicy maszyn i urządzeń; specjaliści szkolnictwa; robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie, średni personel techniczny oraz pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów.

Grupy zawodowe, które cechują się natomiast nadwyżką na lokalnym rynku pracy to: leśnicy i rybacy; robotnicy pomocniczy w rolnictwie; rybołówstwie i pokrewni; ogrodnicy; kierownicy małych przedsiębiorstw; rolnicy; średni personel w zakresie nauk biologicznych i ochrony zdrowia; robotnicy zawodów precyzyjnych, ceramicy, wytwórcy wyrobów galanteryjnych; robotnicy poligraficzni i pokrewni; pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach; kierownicy dużych i średnich organizacji; pozostali specjaliści; modelki, sprzedawcy i demonstratorzy oraz pracownicy obsługi biurowej.

Zaledwie w przypadku pięciu grup zawodowych można powiedzieć, że relacja między popytą a popytem na prace w układzie lokalnym jest zrównoważona. Są to grupy zawodowe pracowników usług osobistych i ochrony; nauczycieli praktycznej nauki zawodu i instruktorów; specjalistów nauk przyrodniczych i ochrony zdrowia; specjalistów nauk fizycznych, matematycznych i technicznych oraz pracowników pozostałych specjalności.

3.2. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie

Kolejną istotną kwestią dotyczącą problemu bezrobocia jest okres pozostawania bez pracy. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie został sporządzony w oparciu o wskaźnik długotrwałego bezrobocia ($W_{d,II}^k$)

$$W_{d,II}^k = \frac{B_{d,II}^k}{B_{II}^k} \cdot 100\%$$

gdzie:

$B_{d,II}^k$ - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, według stanu w końcu danego roku,

B_{II}^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k według stanu w końcu danego roku.

Na tej postawie można stwierdzić, że na pierwszym miejscu wśród grup zawodów generujących długotrwałe bezrobocie znalazła się grupa zawodowa nauczycieli praktycznej nauki zawodu i instruktorów. Wskaźnik długotrwałości bezrobocia dla tej grupy wyniósł 1, co oznacza, że 100% osób zarejestrowanych i należących do tej grupy zawodowej, na koniec roku 2006 posiadało status długotrwałe bezrobotnych (pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy). Drugie miejsce w powyższym rankingu zajmuje grupa zawodowa kierowników małych przedsiębiorstw a następnie leśników i rybaków. Stosunkowo duży wskaźnik ($W_{d,II}^k > 0,5$) osiągnęły także takie grupy zawodowe jak:

- pracownicy przy pracach prostych w handlu i usługach;
- górnicy i robotnicy budowlani;
- robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie;
- operatorzy i monterzy maszyn;
- pracownicy obsługi biurowej;
- pracownicy obrotu pieniężnego i obsługi klientów;

Analiza wyników pokazała, że najniższy wskaźnik długotrwałości bezrobocia cechowała reprezentantów grup zawodów, które nie wymagały wysokich kwalifikacji i dużej wiedzy teoretycznej, do wykonywania przeważnie prostych i rutynowych prac. Natomiast najwyższy wskaźniki długotrwałego bezrobocia cechuje przedstawicieli grup zawodów, które wymagały zdecydowanie wyższych i bardziej specjalistycznych kwalifikacji oraz umiejętności.

3.3 Struktura bezrobotnych i ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Podejmując próbę zanalizowania zawodów deficytowych i nadwyżkowych należy również zwrócić uwagę na strukturę bezrobocia i oferty pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)

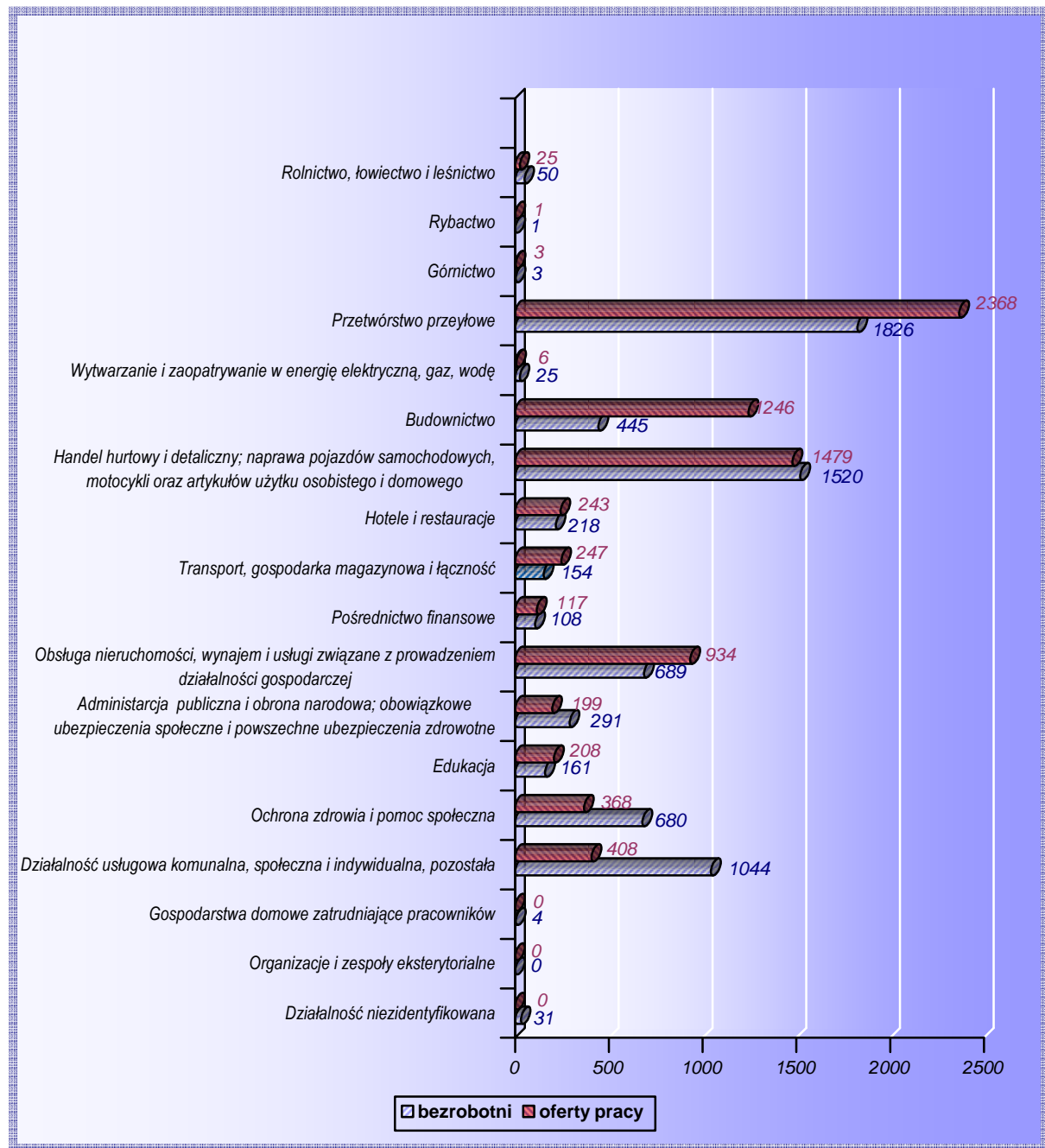
Sekcją, w której zaobserwowano największy napływ bezrobotnych w 2006 roku jest przetwórstwo przemysłowe. Dotyczy to ponad ¼ ogółu zarejestrowanych w badanym okresie. Drugą, co do wielkości sekcją pod względem napływu bezrobotnych jest handel hurtowy i detaliczny, naprawy sprzętu mechanicznego, motocykli oraz artykułów przeznaczenia użytku domowego (**21%**). Ponad **14%** zarejestrowanych w badanym roku swoje poprzednie miejsce zatrudnienia znalazło w sekcji PKD- działalności usługowa, komunalna, społeczna, indywidualna oraz ochrona zdrowia i opieka społeczna.

Porównując ilość zarejestrowanych bezrobotnych z ilością zgłoszonych ofert w 2006 roku można zauważyć, że dużej ilości rejestrujących się bezrobotnych w danej sekcji towarzyszy duża liczba zgłaszanych ofert. Największa, bowiem liczba ofert została również zgłoszona w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (**30,1%** ogółu), handel hurt i detaliczny, naprawy sprzętu mechanicznego, motocykli oraz artykułów przeznaczenia użytku domowego (**18,8%**).

Jak widać na wykresie nr 5 liczba ofert pracy w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, hotele i restauracje, transport, gospodarka magazynowa i łączność, pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz edukacja przewyższyła liczbę zarejestrowanych osób w 2006 roku w tych sekcjach.

Wykres nr 5

Struktura bezrobotnych i ofert pracy według PKD w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

4. Wyniki badania w zakładach pracy

Ta część raportu ma charakter prognostyczny i została opracowana w oparciu o wyniki sondażowego badania w zakładach pracy przeprowadzonego w listopadzie 2006 roku. Badanie przeprowadzono drogą listowną-metoda ankietową. Próba 531 zakładów została wyselekcjonowana przez Główny Urząd Statystyczny spośród 23575 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta Bielska-Białej. Celem badania było uzyskanie informacji o stanie zatrudnienia w zakładach pracy, zmianach kadrowych dokonanych w badanym roku a przede wszystkim o planowanych przyjęcia i zwolnieniach pracowników w 2007 roku. Wnioski zawarte w raporcie opierają się na liczbie 205 prawidłowo wypełnionych i odesłanych ankiet.

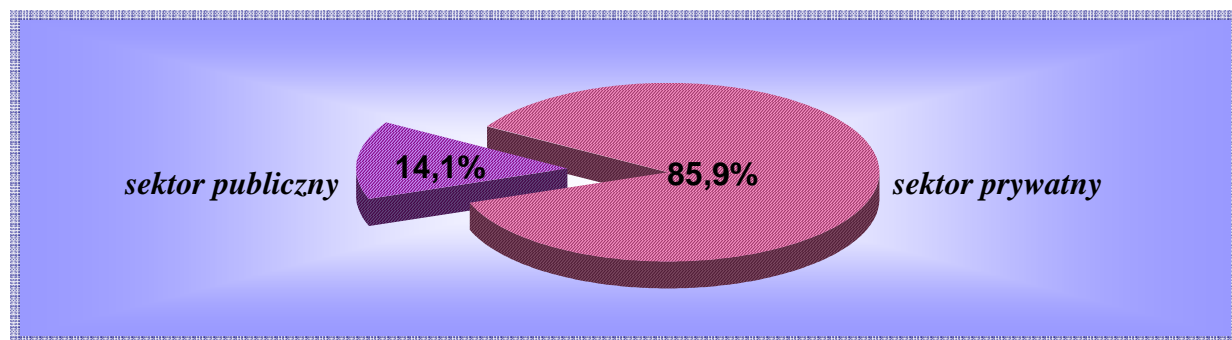
Wśród zakładów, które wzięły udział w badaniu zdecydowaną większość stanowiły mikropresiębiorstwa (do 9 pracowników)-**45,4%**, firmy małe (10-49 pracowników) stanowiły **17,1%**, firmy średnie (50-249)-**18%** natomiast firmy duże (250 i więcej pracowników) stanowiły **19,5%**.

4.1 Zakłady pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Jak widać na poniższym wykresie **85,9%** przebadanych firm należy do sektora prywatnego a tylko **14,1%** do sektora publicznego. Również podział na sektor prywatny i publiczny ze względu na liczbę pracujących wykazuje przewagę sektora prywatnego. Pracownicy tego sektora stanowią **76,6%**, podczas gdy pracownicy sektora publicznym **23,4%**.

Wykres nr 6

Zakłady pracy według sektorów własności w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku

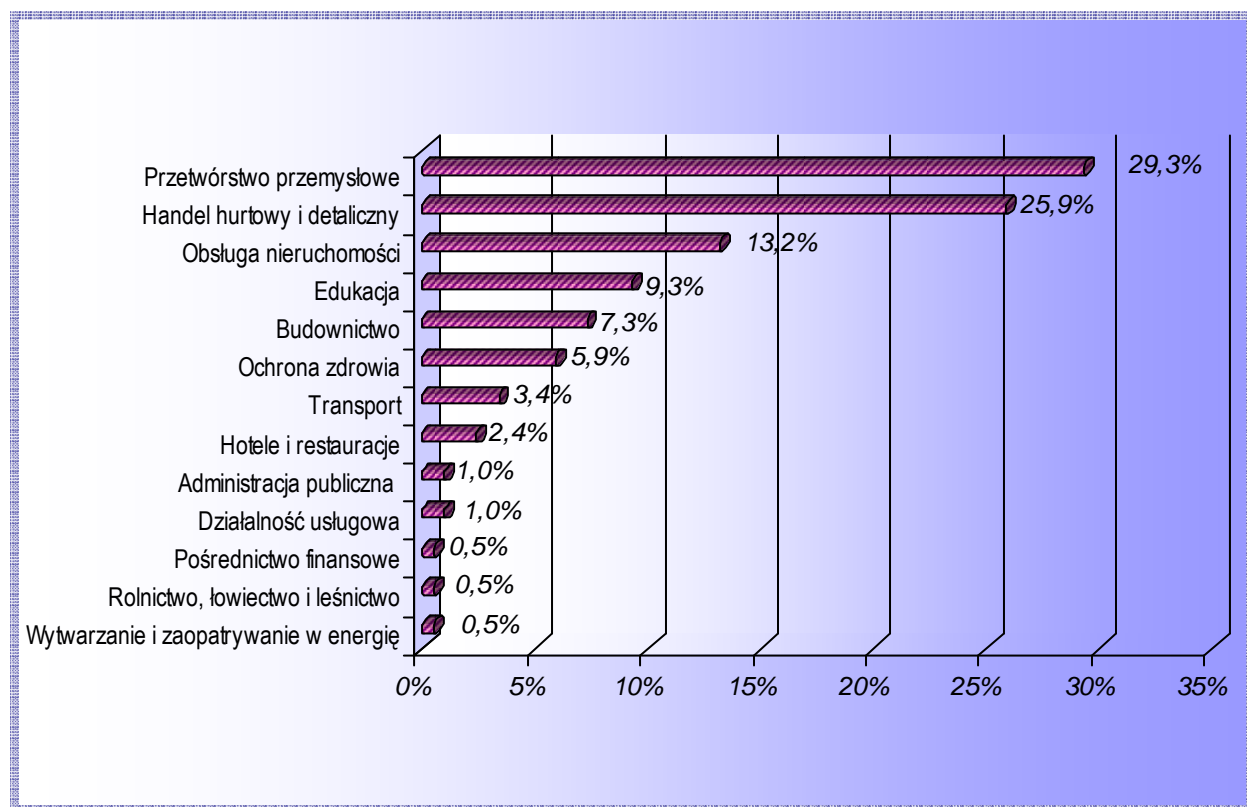

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Najwięcej respondentów, biorących udział w badaniu, prowadzi działalność w sektorze przetwórstwo przemysłowe- **29,3%**, niewiele mniej, bo **25,9%** prowadzi działalność handlową (handel hurtowy i/lub detaliczny), **13,2%** prowadzi działalność związana z obsługą nieruchomości. W grupie przebadanych podmiotów gospodarczych stosunkowo duży odsetek (**9,3%**) stanowią również podmioty z sektora edukacja. Podmioty działające w sektorze budownictwo stanowią **7,3%** a **5,9%** to podmioty w sektorze ochrona zdrowia. Wskazania poniżej 5% dotyczą także takich sektorów gospodarczych jak: transport; hotele i restauracje; administracja publiczna; działalność usługowa; pośrednictwo finansowe; rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię.

Wykres nr 7

Zakłady pracy według sekcji PKD w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

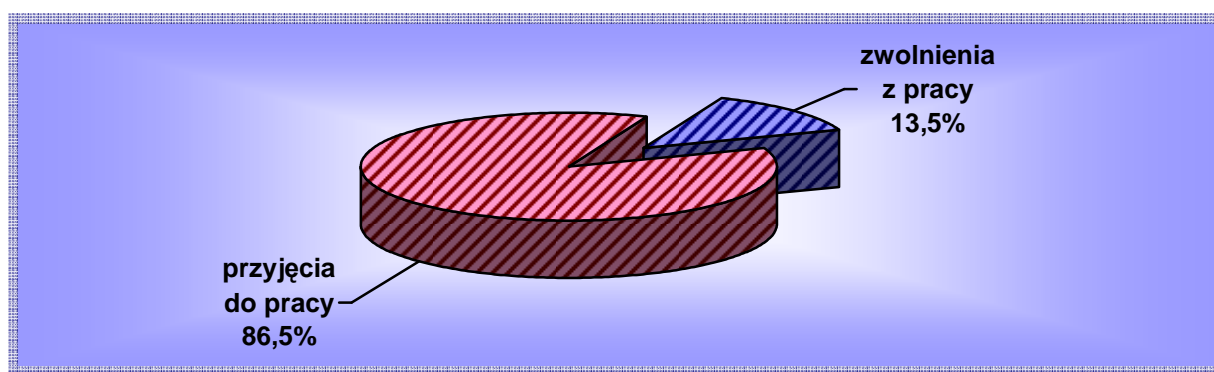
4.2 Przewidywane przyjęcia i zwolnienia pracowników

Jak już wcześniej zostało zasygnalizowane niezwykle ważnym elementem badania jest zagadnienie dotyczące planowanych przyjęć i zwolnień pracowników. Wyniki ujawniają, że wśród wszystkich ruchów kadrowych planowanych na okres od 31 października 2006 do 31

października 2007 roku zdecydowanie przeważać będą przyjęcia do pracy. Stanowią one będą **78,9%** wszystkich ruchów pracowniczych, zwolnienia natomiast zaledwie **12,3%**.

Wykres nr 8

Przewidywane przyjęcia oraz zwolnienia pracowników w mieście Bielsko-Biała w okresie od 31.10.2006 do 31.10.2007 roku

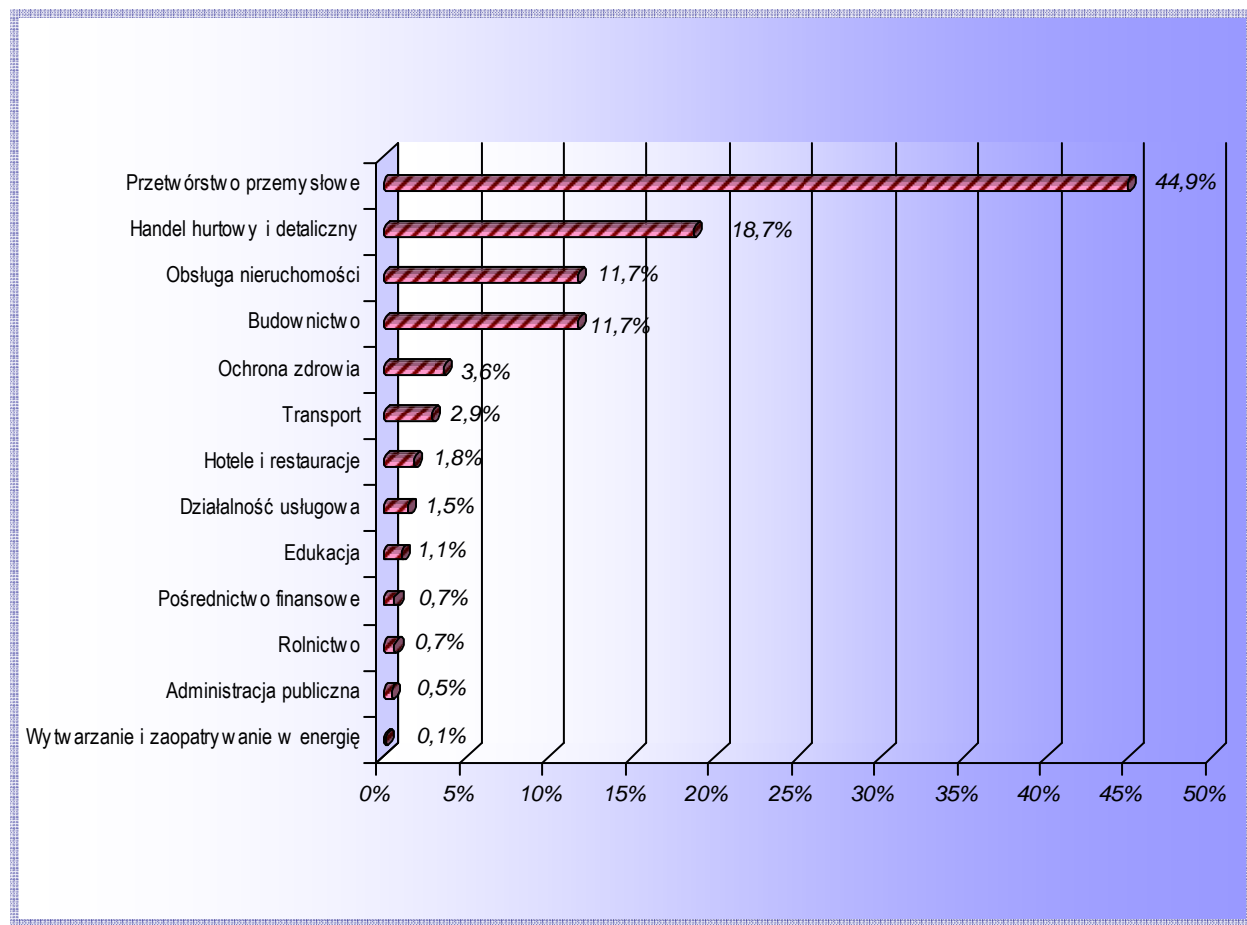

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Sekcją, w której planowana jest największa liczba przyjęć do pracy jest przetwórstwo przemysłowe (**44,9%**). Na drugim miejscu znajduje się handel hurtowy i detaliczny (**18,7%**) a następnie w równym stopniu obsługa nieruchomości i budownictwo (**11,7%**). Pozostałe sekcje PKD, które cechują się stosunkowo niewielką liczbą wskazań to ochrona zdrowia, transport, hotele i restauracje, działalność usługowa, edukacja, pośrednictwo finansowe, rolnictwo, administracja publiczna oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię.

Wykres nr 9

Planowane przyjęcia do pracy w mieście Bielsko-Biała według sekcji PKD w okresie od 31.10.2006 do 31.10.2007 roku

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Próba zbadania przewidywanej liczby przyjęć pracowników dotyczyła również absolwentów. Wyniki badania, w którym respondenci zostali zapytani o gotowość zatrudnienia absolwentów, pokazały, że spośród wszystkich planowanych przyjęć do pracy w okresie od końca października.2006 do końca października 2007 roku w Bielsku-Białej **26,8%** stanowią będą właśnie przyjęcia absolwentów.

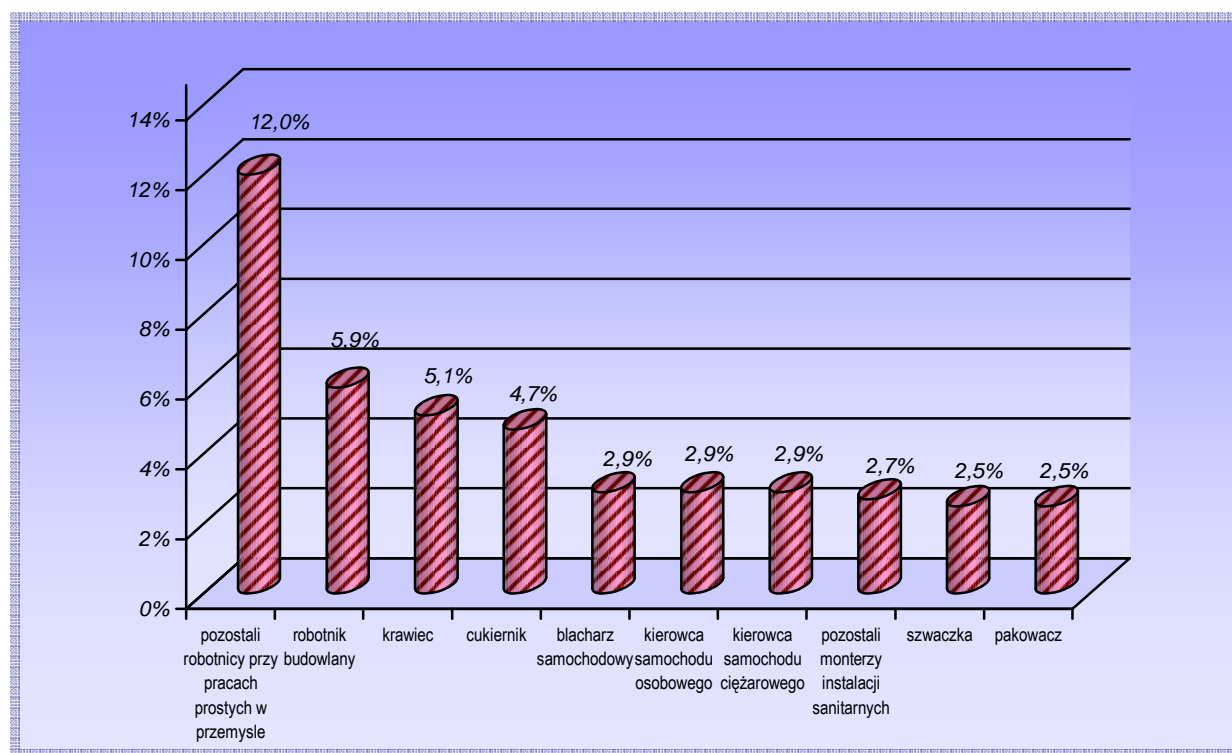
Badanie natomiast przewidywanej liczby zwolnień pokazało, że sekcja, w której przewiduje się najliczniejsze zwolnienia jest przetwórstwo przemysłowe-**33,7%**. Stosunkowo dużą liczbę zwolnień przewiduje się również w sekcjach edukacja (**16,5%**) oraz obsługa nieruchomości (**15,9%**). Dużą liczbą zwolnień cechować będą się także takie sekcje jak budownictwo czy handel hurtowy i detaliczny.

Jeżeli natomiast przeanalizujemy problem prognozowanej liczby przyjęć i zwolnień według konkretnych zawodów okazuje się, że zawodem, w odniesieniu do którego w 2007

roku planowane jest największe zapotrzebowanie ze strony pracodawców są pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle. Odsetek planowanych przyjęć w tym zawodzie stanowić będzie **12%** wszystkich przyjęć do pracy. Na drugim miejscu będą przyjęcia do pracy w zawodzie-robotnik budowlany (**5,39%**) a na trzecim w zawodzie-krawiec (**5,1%**). Wśród 10 zawodów, co do których prognozowane jest największe zainteresowanie ze strony firm należą ponadto, cukiernik, blacharz samochodowy, kierowca samochodu osobowego, kierowca samochodu ciężarowego, pozostali monterzy instalacji sanitarnych szwaczka oraz pakowacz.

Wykres nr 10

Planowane przyjęcia do pracy w mieście Bielsko-Biała według zawodów w okresie od 31.10.2006 do 31.10.2007 roku

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Natomiast do zawodów, w przypadku których najczęściej planowane są zwolnienia należy na pierwszym miejscu pakowacz. Spośród wszystkich zwolnień **12,5%** będzie dotyczyło właśnie osób z tym zawodem. Na drugim miejscu znajduje się zawód-pracownik administracyjny (**11,4%**) a na trzecim pracownik biurowy (**9,4%**). Pozostałe zawody, w których również przewidywane są zwolnienia z pracy to: pracownik ochrony mienia i osób, krawiec, robotnik gospodarczy, monter silników spalinowych, sprzętaczką, księgowy oraz szewc naprawiacz, kierowca ciągnika rolniczego, farmaceuta i pomoc farmaceutyczna.

5. Wyniki badania w szkołach ponadgimnazjalnych

Analiza struktury zawodowej absolwentów na lokalnym rynku została przeprowadzona w oparciu o badanie ankietowe szkół ponadgimnazjalnych w mieście Bielsko-Biała zrealizowane w listopadzie 2006 roku. Badanie zostało zrealizowane drogą listową. Ankieta skierowana do szkół zawierała pytania na temat ogólnej liczby uczniów, liczby absolwentów poszczególnych kierunków w 2006 roku oraz przewidywanej liczby absolwentów w 2007 roku. Dane pochodzące ze szkół pozwoliły na stworzenie aktualnej bazy szkół, które funkcjonują na terenie miasta Bielsko-Biała, ze szczególnym uwzględnieniem zawodów, w jakich ukończyli szkołę absolwenci w 2006 roku oraz przewidywanej liczby absolwentów w 2007 roku.

5.1 Absolwenci według poziomu wykształcenia w mieście Bielsko-Biała

W 2006 roku na terenie Bielska – Białej szkołę ponadgimnazjalną ukończyło **7597** absolwentów. Najwięcej spośród nich uzyskało wykształcenie wyższe – **2800** osób. Na drugim miejscu byli absolwenci liceów ogólnokształcących **2312**. Najmniej absolwentów uzyskało wykształcenie zawodowe (**556** osób).

Tabela nr 4

Absolwenci według poziomu wykształcenia w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku i przewidywani absolwenci w 2007 roku

Poziom wykształcenia	Absolwenci, którzy ukończyli szkołę w roku 2006	Przewidywani absolwenci w roku 2007
WYŻSZE	2800	3293
ŚREDNIE ZAWODOWE	1929	2076
ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE	2312	2114
ZAWODOWE	556	593
OGÓLNE	7597	8076

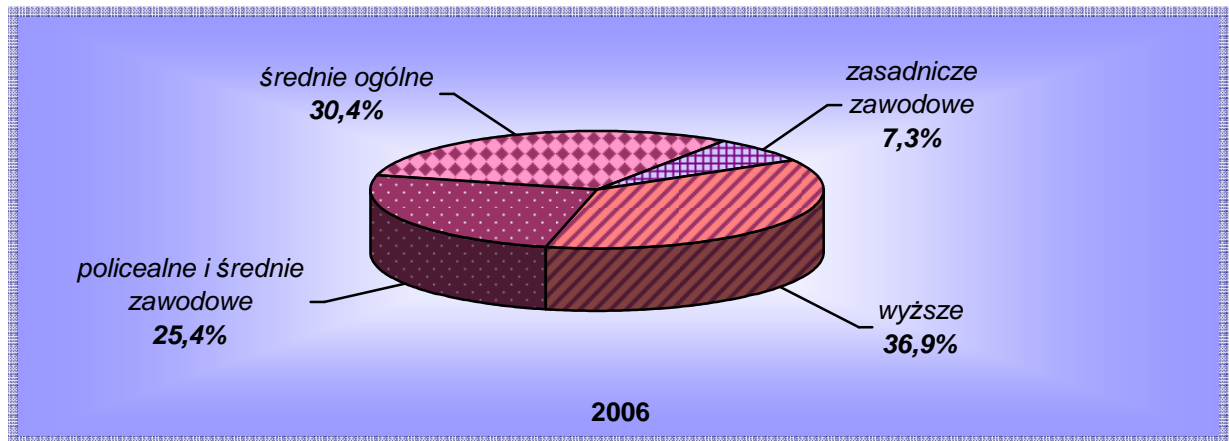
Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Prognozy na 2007 rok przewidują wzrost liczby absolwentów o 6,3 % tj. o 1453 osoby. Jak pokazują wykresy 11 i 12 struktura absolwentów według poziomu wykształcenia

w układzie procentowym nie ulegnie zasadniczej zmianie. W 2007 roku podobnie jak w roku 2006 najczęściej absolwentów będzie miało wykształcenie wyższe (**40,8%**) a najmniej uzyska wykształcenie zasadnicze zawodowe (**7,3%**).

Wykres nr 11

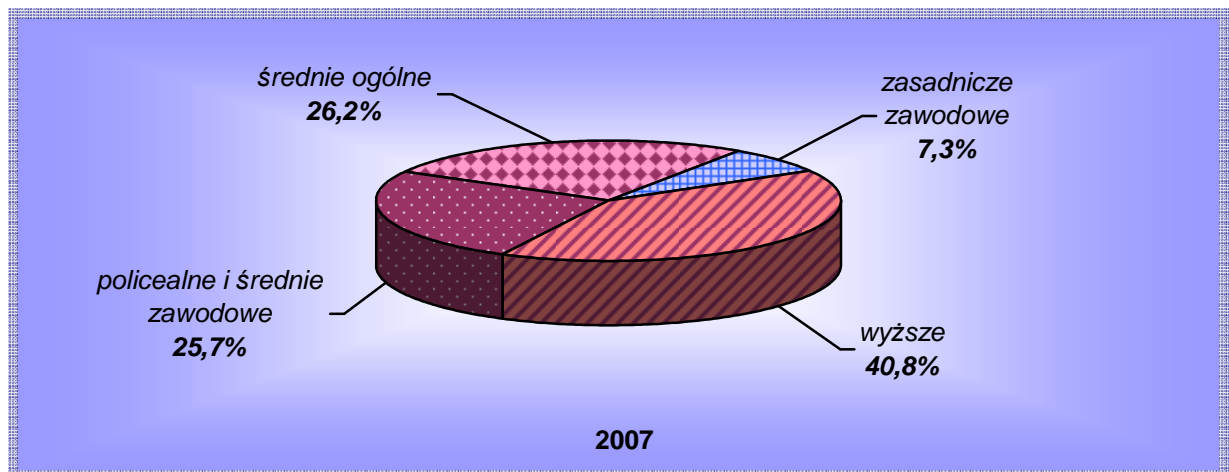
Struktura absolwentów w Bielsku-Białej wg poziomu wykształcenia w 2006 r.

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Wykres nr 12

Przewidywana struktura absolwentów w Bielsku-Białej wg poziomu wykształcenia w 2007 r.

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Poddając strukturę zawodową absolwentów szczegółowej analizie można zauważyć, że spośród osób z wykształceniem wyższym największy odsetek osób (**16,5%**) ukończyło uczelnię wyższą jako pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej

niesklasyfikowani -kierunek marketing i zarządzanie (**462** osób). W następnej kolejności osoby, które ukończyły kierunek administracja (**270**) i ekonomia (**253**).

Z wykształceniem średnim zawodowym najwięcej absolwentów uzyskało zawód technik ekonomista (**168**), technik elektryk (**145**), technik mechanik (**143**), technik budownictwa (**138**).

Z wykształceniem zasadniczym zawodowym najwięcej osób uzyskało zawód sprzedawca (**126** osób). Stosunkowo dużą liczbę stanowią również absolwenci w zawodzie wyuczonym kucharz małej gastronomii (**90**). Pozostałe kierunki kształcenia w szkołach zawodowych cechują się niewielką liczbą uczniów a co za tym idzie niewielką liczbą absolwentów.

Prognozy na roku 2007 ukazują, że również najwięcej absolwentów ukończy kierunek marketing i zarządzania (**511**) oraz administracja (**304**). Z wykształceniem średnim przewidywana jest największa liczba absolwentów w zawodzie technik elektryk (**146**), technik ekonomista (**137**). Podobnie jak w roku 2006 w następnym roku przewiduje się także największą liczbą absolwentów z wykształceniem zawodowym w zawodzie sprzedawcy. W porównaniu jednak do roku 2006 liczba ta nieznacznie się zmniejszyła do **118**.

Przeprowadzone badania umożliwiły również na wskazanie nowych kierunków lub ponownie otwartych, wcześniej już istniejących. W roku 2007 przewidziani są pierwsi absolwenci z wykształceniem wyższym w zawodzie:

- pielęgniarz (**62**),
- analityk systemów komputerowych (**34**),
- inżynier systemów komputerowych (**20**)

z wykształceniem średnim:

- technik rachunkowości (**39**)
- technik logistyki (**30**)

oraz z wykształceniem zasadniczym zawodowym:

- betoniarz zbrojarz (**13**)
- operator automatycznej linii obróbki skrawaniem (**7**)

5.2 Struktura zawodowa bezrobotnych absolwentów

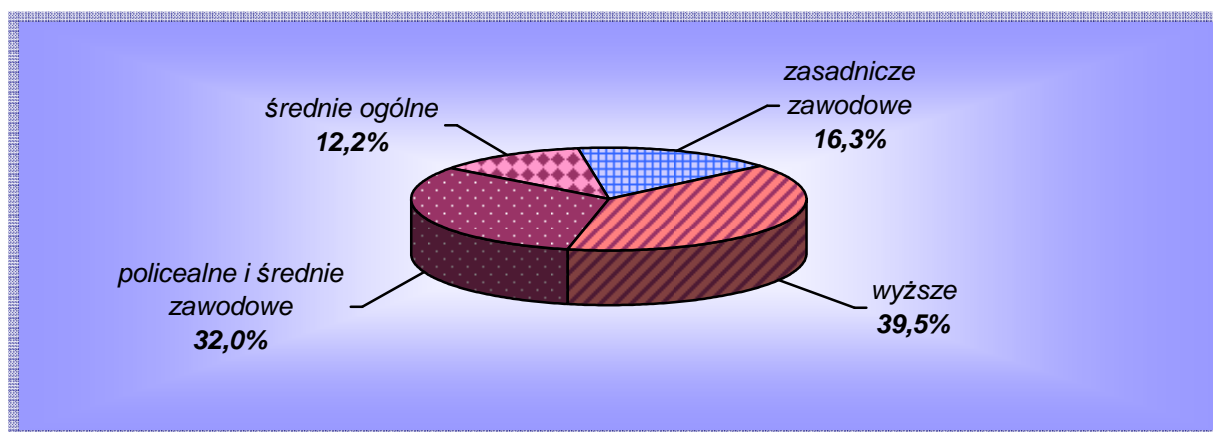
Powyższa analiza na podstawie badania w szkołach ponadgimnazjalnych wymaga poszerzenia o zagadnienie bezrobocia wśród absolwentów. Mając, zatem obraz struktury absolwentów w Bielsku-Białej można go porównać ze strukturą bezrobotnych absolwentów

w mieście. Z danych urzędu wynika, że w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych na koniec 2006 roku procentowy udział absolwentów w ogólnej liczbie osób kształtuje się na poziomie **2,3%** tj. 147 osoby.

Największy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych absolwentów mają osoby z wykształceniem wyższym (**39,5%**). Na drugim miejscu są absolwenci szkół policealnych i średnich zawodowych (**32,0%**). Natomiast najmniej wśród absolwentów jest osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (**12,2%**).

Wykres nr 13

Struktura bezrobotnych absolwentów w Bielsku-Białej wg poziomu wykształcenia (stan na koniec 2006 roku)

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Na taką strukturę wykształcenia ma niewątpliwie wpływ liczba absolwentów z poszczególnym poziomem wykształcenia. Dlatego w dalszej części analizy zostanie zbadany odsetek osób bezrobotnych w ogólnej liczbie absolwentów z poszczególnym wykształceniem.

Poniższa tabela obrazuje, że najczęściej w Powiatowym Urzędzie Pracy rejestrowali się absolwenci, którzy uzyskali wykształcenie zasadnicze zawodowe (**5,4%**), następnie z wykształceniem średnim zawodowym (**2,9%**). W dalszej kolejności osoby z wykształceniem wyższym (**2,4%**). Najmniejszy odsetek dotyczy absolwentów liceów ogólnokształcących, gdyż ta grupa najczęściej kontynuuje swoją edukację. Jednak, jeżeli spojrzymy na to, jak zmienił się procentowy udział bezrobotnych wśród absolwentów od końca października do końca grudnia 2006 roku to zauważymy, że największy spadek bezrobocia miał miejsce w grupie absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W tej grupie bezrobocie spadło o 1,1 pkt. procentowych, podczas gdy w grupie absolwentów z wykształceniem średnim ogólnokształcącym o 0.1 pkt. procentowego.

Tabela nr 5

Bezrobotni absolwenci w mieście Bielsko-Biała według poziomu wykształcenia w 2006 roku

Poziom wykształcenia	Absolwenci, którzy ukończyli szkołę w roku 2006	Bezrobotni absolwenci (stan na koniec października 2006 roku)		Bezrobotni absolwenci (stan na koniec grudnia 2006 roku)	
		N	[%]	N	[%]
WYŻSZE	2800	66	2,4	58	2,1
ŚREDNIE ZAWODOWE	1929	56	2,9	47	2,4
ŚREDNIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCE	2312	20	0,9	18	0,8
ZASADNICZE ZAWODOWE	556	30	5,4	24	4,3
OGÓLNE	7597	172	2,3	147	1,9

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej

Jak zatem widać w mieście Bielsko-Biała mamy do czynienia ze stosunkowo niewielkim odsetkiem bezrobotnych absolwentów w stosunku do ogólnej liczby absolwentów. W tym jednak miejscu należy zwrócić uwagę na jeden z powodów takiej sytuacji. Otóż na terenie miasta Bielska-Białej skupiona jest duża ilość szkół ponadgimnazjalnych, do których uczęszczają również uczniowie czy studenci spoza samego miasta. Tymczasem status osoby bezrobotnej mogą nabyć jedynie w powiatowym urzędzie pracy właściwym swojemu miejscu zameldowania.

Szczegółowa analiza liczby absolwentów i liczby zarejestrowanych bezrobotnych absolwentów pozwala na zidentyfikowanie zawodów najbardziej zagrożonych bezrobociem w tej grupie osób. Na podstawie danych można stwierdzić, że wśród zawodów z wykształceniem wyższym najliczniejszą grupę bezrobotnych tworzą absolwenci kierunku marketing i zarządzanie. Jednak, jeżeli porównamy liczbę bezrobotnych, z ogólną liczbą absolwentów w tym zawodzie to odsetek ten jest niewielki, bo kształtuje się na poziomie zaledwie **2,2%**. W przypadku wykształcenia średniego zawodowego, zawód technik żywienia i gospodarstwa domowego cechuje się największym odsetkiem bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby absolwentów w tym kierunku (**11,1%**). Natomiast z wykształceniem zasadniczym zawodowym największe bezrobocie dotyczy pozostałych monterów instalacji i urządzeń sanitarnych. W roku 2006 w tym zawodzie ukończyło szkołę zaledwie 7 osób ale aż trzy spośród nich na koniec roku posiadały status osoby bezrobotnej.

Na podstawie danych zebranych ze szkół ponadgimnazjalnych w Bielsku-Białej oraz porównaniu ich ze strukturą zawodową bezrobotnych absolwentów nie można stwierdzić, że w badanym okresie jakiś konkretny zawód generował szczególnie duże bezrobocie. Bezrobocie wśród tej kategorii bezrobotnych cechuje się raczej dużym zróżnicowaniem i rozdrobnieniem.

W tym miejscu jednak warto zwrócić uwagę na te zawody (kierunki), w których kształcą szkoły na terenie miasta Bielsko-Biała, a nie zaobserwowano napływu bezrobotnych absolwentów w tych zawodach. Należą do nich przede wszystkim takie zawody jak: technik geodeta; technik architekt; technik elektryk; technik farmaceutyczny; kosmetyczka; pracownik ochrony mienia i osób; piekarz; cukiernik; elektromechanik samochodowy czy mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych.

Wnioski

Problem lokalnego rynku pracy jest problemem bardzo złożonym i należy mieć świadomość, iż analiza ilościowa nie jest w stanie w pełni go oddać. Opiera się ona bowiem na danych z rejestrów Powiatowego Urzędu Pracy dotyczących bezrobotnych i ofert pracy. Nie ma natomiast możliwości objęcia analizą osób faktycznie nie pracujących a nie będących w oficjalnych rejestrach. Dotyczy to także ofert pracy, w przypadku których trudno jest ustalić jaki ich odsetek nie zostaje zgłoszony do urzędów pracy.

Złożoność tego problemu wynika również z mechanizmów rynkowych podaży i popytu na pracę. Są one kierowane przez szereg czynników trudnych czy wręcz nie możliwych do ujęcia, jak kwestie wysokości stawek płacowych, oferowanych przez pracodawców czy mobilności oraz motywacji do pracy i do podnoszenia swoich kwalifikacji przez osoby poszukujące pracy.

Mimo tego prowadzenie monitoringu lokalnego rynku pracy jest elementem niezbędnym w warunkach gospodarki rynkowej, stanowiącym istotne źródło informacji dla jego uczestników. Daje on bowiem obraz sytuacji, który może stać podstawą do kreowania działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu.

Podsumowując zatem powyższą analizę można wysunąć następujące wnioski:

- stopa bezrobocia na koniec roku 2006 w Bielsku –Białej wynosiła 7,5% i była niższa w stosunku do 2005 roku o 1,8 pkt. procentowego;
- struktura bezrobocia pod względem poziomu wykształcenia charakteryzuje się przewagą udziału osób z wykształceniem zawodowym i niższym (59%), natomiast osoby z wyższym wykształceniem stanowią 9,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych;
- w ogólnej liczbie bezrobotnych 56% stanowią kobiety, natomiast ich udział w zawodach nadwyżkowych jest zdecydowanie większy;
- kolejnym ważnym wskaźnikiem obrazującym sytuację bezrobotnych jest okres pozostawania bez pracy. Procentowo udział osób długotrwale bezrobotnych kształtuje się na poziomie 61,4%;
- w 2006 roku liczba ofert pracy ukształtowała się na poziomie 7852, co dało w porównaniu do roku 2005 wzrost o 57,7%;
- największa liczba ofert pracy skierowana była do osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym jednakże liczba bezrobotnych w tej grupie pozostaje

wciąż najliczniejszą kategorią bezrobotnych zarejestrowanych w tut. Urzędzie. Na taką sytuację ma wpływ niewystarczająca liczba ofert pracy zabezpieczająca podaż na pracę w tej kategorii;

- zawody cieszące się największym zainteresowaniem ze strony pracodawców to sprzedawca (9,3% wszystkich ofert w dyspozycji urzędu), pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle (7,2%) czy robotnik budowlany (5,1%), jednakże podaż pracy w tych zawodach nie jest w stanie w pełni zabezpieczyć popytu na pracę, mamy bowiem do czynienia z niedostosowaniem kwalifikacji zawodowych kandydatów w stosunku do potrzeb rynku pracy:
 - w przypadku zawodu sprzedawca trudności w zatrudnieniu wynikają z braku odpowiednich kwalifikacji, na które składają się m.in. umiejętność obsługi kasy fiskalnej, brak wystarczającego doświadczenia zawodowego, dyspozycyjności czy posiadania aktualnej książeczki sanepidowskiej (w przypadku branży spożywczej),
 - równocześnie zaznaczyć należy, iż występują także utrudnienia leżące po stronie pracodawcy w postaci niewystarczających warunków zatrudnienia oferowanych przez nich np. niskie wynagrodzenie, niepełny wymiar czasu pracy,
 - trudności w zawodach budowlanych wynikają natomiast z faktu iż osoby zarejestrowane w tych zawodach nie posiadają wystarczających kwalifikacji, dodatkowych uprawnień, co często spowodowane jest długą przerwą w wykonywaniu zawodu,
- w omawianym okresie jako zawody nadwyżkowe zostały zidentyfikowane następujące zawody: sprzedawca, sprzątaczką, pracownik biurowy, magazynier, robotnik gospodarczy, technik mechanik, zaopatrzeniowiec, mechanik pojazdów samochodowych, tkacz, dziewiarz, przędzacz;
- w 2006 roku jako zawody deficytowe zostały zidentyfikowane przede wszystkim takie zawody takie jak: projektant stron internetowych, technik odlewnik, monter maszyn elektrycznych, robotnicy robót wykończeniowych, operator obrabiarek sterowanych numerycznie, operator linii produkcyjnej w przemyśle elektromaszynowym, monter maszyn elektrycznych;
- analizy rynku pracy wykazują, iż największe problemy w znalezieniu pracy mogą mieć osoby w zawodach: pracownik biurowy, pedagog, tkacz, dziewiarz, przędzacz, mechanik pojazdów samochodowych, ogrodnik, robotnik gospodarczy;

- rynek pracy w mieście Bielsko-Biała w przeważającym stopniu ma charakter prywatny, na podstawie badań bowiem można stwierdzić, iż sektor prywatny obejmuje swym zasięgiem aż 85,9% podmiotów gospodarczych;
- w 2007 planowana jest znacznie większa liczba przyjęć niż zwolnień pracowników, liczba nowo przyjętych do pracy przekroczy prawie siedmiokrotnie liczbę zwolnień;
- sekcją PKD, w której planowana jest największa liczba przyjęć jest przetwórstwo przemysłowe (44,9% wszystkich przyjęć do pracy) oraz handel hurtowy i detaliczny (16,7%);
- największe zainteresowaniem ze strony pracodawców przewidywane jest w stosunku do pozostałych robotników przy pracach prostych w przemyśle (12% wszystkich planowanych przyjęć do pracy), robotników budowlanych (5,9%) czy krawców (5,1%);
- najwięcej zwolnień planowanych jest w sekcji przetwórstwo przemysłowe (33,7% wszystkich zwolnień) oraz w sekcji edukacja (16,5%);
- natomiast zawodem, co do którego planowane są najliczniejsze zwolnienia jest zawód pakowacz (12,5% wszystkich planowanych zwolnień), pracownik administracyjny (11,4%) oraz pracownik biurowy (9,4%);
- w 2006 spośród wszystkich absolwentów największy odsetek uzyskało wykształcenie wyższe (36,9%) następnie wykształcenie średnie ogólne (30,4%), policealne i średnie zawodowe (25,4%), najmniej natomiast z wykształcenie zasadnicze zawodowe, bo zaledwie 7,3 %;
- najwięcej absolwentów z wykształceniem wyższym ukończyło kierunek marketing i zarządzanie (16,5% wszystkich absolwentów wyższych uczelni na terenie miasta Bielsko-Biała), z wykształceniem średnim zawodowym najliczniejszą grupę stanowią technicy ekonomiści (8,7%), natomiast z wykształceniem zasadniczym zawodowym największą grupą absolwentów uzyskała zawód sprzedawca (22,7%);
- w 2007 roku struktura absolwentów według poziomu wykształcenia i zawodów nie ulegnie zasadniczej zmianie.

Spis wykresów:	str.
Wykres nr 1 Stopa bezrobocia w Bielsku-Białej na przestrzeni 2004, 2005 i 2006 roku.....	6
Wykres nr 2 Struktura wykształcenia bezrobotnych w mieście Bielsko-Biała (stan na koniec 2006 roku).....	7
Wykres nr 3 Liczba ofert pracy w Bielsku-Białej na przestrzeni 2004, 2005 i 2006 roku.....	12
Wykres nr 4 Struktura ofert pracy według poziomu wykształcenia w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku.....	13
Wykres nr 5 Struktura bezrobotnych i ofert pracy według PKD w mieście Bielsko-Biała W 2006 roku.....	20
Wykres nr 6 Zakłady pracy według sektorów własności w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku.....	21
Wykres nr 7 Zakłady pracy według sekcji PKD w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku.....	22
Wykres nr 8 Przewidywane przyjęcia oraz zwolnienia pracowników w mieście Bielsko-Biała w okresie od 31.10.2006 do 31.10.2007 roku.....	23
Wykres nr 9 Planowane przyjęcia do pracy w mieście Bielsko-Biała według sekcji PKD w okresie od 31.10.2006 do 31.10.2007 roku.....	24
Wykres nr 10 Planowane przyjęcia do pracy w mieście Bielsko-Biała według zwodów w okresie od 31.10.2006 do 31.10.2007 roku.....	25
Wykres nr 11 Struktura absolwentów w Bielsku-Białej wg poziomu wykształcenia w 2006 r.....	27
Wykres nr 12 Przewidywana struktura absolwentów w Bielsku-Białej wg poziomu wykształcenia w 2007 r.....	27
Wykres nr 13 Struktura bezrobotnych absolwentów w Bielsku-Białej wg poziomu wykształcenia (stan na koniec 2006 roku).....	29

Spis tabel:	str.
Tabela nr 1 Bezrobotni według zawodu w mieście Bielsko-Biała (stan na koniec 2006 roku).....	8
Tabela nr 2 Napływ bezrobotnych według zawodów w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku.....	10
Tabela nr 3 Oferty pracy według zawodów w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku.....	14
Tabela nr 4 Absolwenci według poziomu wykształcenia w mieście Bielsko-Biała w 2006 roku i przewidywani absolwenci w 2007 roku.....	26
Tabela nr 5 Bezrobotni absolwenci w mieście Bielsko-Biała według poziomu wykształcenia w 2006 roku.....	30

Aneks

Załącznik nr 1

ZAWODY DEFICYTOWE W BIELSKU-BIAŁEJ		
Lp.	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności deficytu zawodów $W_{n,II}^k$
1.	Monter maszyn elektrycznych	MAX
2.	Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	MAX
3.	Projektant stron internetowych [webmaster]	MAX
4.	Technik odlewnik	MAX
5.	Operator maszyn do produkcji opakowań z papieru i tektury	MAX
6.	Pozostali robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	56
7.	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	37
8.	Operator zautomatyzowanej i zrobotyzowanej linii produkcyjnej w przemyśle elektromaszynowym	32
9.	Operator maszyn wykończalniczych wyrobów włókienniczych	24
10.	Kierowca ciągnika siodłowego	20
11.	Betoniarz zbrojarz	20
12.	Brukarz	19,75
13.	Monter instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych	15
14.	Pozostali tapicerzy i pokrewni	15
15.	Lakiernik wyrobów drzewnych	12
16.	Programista	10,5
17.	Agent ubezpieczeniowy	9
18.	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	7,0625
19.	Pielęgniarka	7
20.	Spawacz ręczny łukiem elektrycznym	7
21.	Operator maszyn i urządzeń odlewniczych	6,6667
22.	Pozostali technicy mechanicy	6,5
23.	Posadzkarz	5,6667
24.	Pozostali spawacze i pokrewni	5,3333
25.	Mechanik samochodów osobowych	5,3333
26.	Tynkarz	5,3333
27.	Elektromonter instalacji elektrycznych	5,3333
28.	Pozostali plastycy i pokrewni	5,25
29.	Pozostali robotnicy przy pracach prostych w przemyśle	4,6639
30.	Pozostali operatorzy maszyn gdzie indziej niesklasyfikowani	4,625
31.	Operator koparek i zwalówarek	4,4286
32.	Robotnik drogowy	4,2222

33.	Krawiec	4,0676
34.	Tokarz	3,9524
35.	Pracownik administracyjny [zawód szkolny: Technik administracji]	3,8065
36.	Nauczyciel języka obcego	3,7391
37.	Technik elektryk	3,6875
38.	Listonosz	3,6667
39.	Frezer	3,25
40.	Pozostali specjaliści do spraw finansowych	3,1667
41.	Tłoczarz w metalu	3
42.	Laborant chemiczny	3
43.	Pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń	2,6667
44.	Pozostali cieśle, stolarze budowlani i pokrewni	2,6667
45.	Monter instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody	2,6
46.	Kierowca samochodu ciężarowego	2,525
47.	Kierowca operator wózków jezdniowych	2,5
48.	Pracownik ochrony mienia i osób [zawód szkolny: Technik ochrony fizycznej osób i mienia]	2,3623
49.	Magazynier	2,3084
50.	Spawacz ręczny gazowy	2,125
51.	Murarz	2,12
52.	Malarz konstrukcji i wyrobów metalowych	2,1111
53.	Pozostali doręczyciele pocztowi i pokrewni	2
54.	Szwaczka	1,974
55.	Robotnik budowlany	1,9417
56.	Prasowaczka [ręczna]	1,9286
57.	Robotnik magazynowy	1,875
58.	Cieśla	1,8571
59.	Dekarz	1,8
60.	Kontroler jakości wyrobów - artykuły przemysłowe	1,7778
61.	Kasjer handlowy	1,7286
62.	Kosmetyczka [zawód szkolny: Technik usług kosmetycznych]	1,6667
63.	Pozostali monterzy instalacji i urządzeń sanitarnych	1,5
64.	Kierownik wewnętrznej jednostki działalności podstawowej w przemyśle przetwórczym	1,4545
65.	Pozostałe pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i podobne	1,4211
66.	Pozostali robotnicy pomocniczy w budownictwie drogowym, wodnym i pokrewni	1,4
67.	Przedstawiciel handlowy [przedstawiciel regionalny]	1,3014
68.	Formierz odlewnik	1,3
69.	Piekarz	1,2973
70.	Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży]	1,2632
71.	Technik elektronik	1,2381
72.	Bufetowy [barman]	1,1765

73.	Błacharz samochodowy	1,1667
74.	Księgowy [samodzielny]	1,1489

Załącznik nr 2

ZAWODY NADWYŻKOWE W BIELSKU-BIAŁEJ		
Lp.	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki zawodów $W_{n,II}^k$
1.	Pozostali monterzy wyrobów złożonych	0
2.	Monter izolacji chemoodpornych i antykorozyjnych	0
3.	Ładowacz nieczystości stałych	0
4.	Specjalista administracji publicznej	0
5.	Pokojowa [w hotelu]	0
6.	Kierownik małego przedsiębiorstwa gdzie indziej niesklasyfikowany	0
7.	Specjalista do spraw integracji europejskiej	0
8.	Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	0
9.	Pedagog	0
10.	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	0
11.	Ogrodnik szkółkarz	0
12.	Pozostali ogrodnicy sadownicy i pokrewni	0
13.	Pozostali monterzy izolacji	0
14.	Pozostali operatorzy maszyn i urządzeń do obróbki metali	0
15.	Pozostali zamiatacze i pokrewni	0,0061
16.	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	0,0323
17.	Pozostali lakiernicy	0,0588
18.	Pozostałe szwaczki, hafciarki i pokrewni	0,0714
19.	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	0,0757
20.	Technik technologii odzieży	0,0833
21.	Specjalista zastosowań informatyki	0,0938
22.	Pozostali specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	0,0968
23.	Dyrektor wykonawczy	0,1111
24.	Technik ogrodnik	0,1111
25.	Pozostali ogrodnicy producenci warzyw, kwiatów i pokrewni	0,1176
26.	Pozostali pracownicy obsługi biurowej gdzie indziej niesklasyfikowani	0,1613
27.	Pozostali kierowcy samochodów osobowych	0,1622
28.	Pozostali sprzedawcy i demonstratorzy	0,1648
29.	Nauczyciel języka polskiego	0,1667
30.	Pozostali tkacze, dziewiarze i pokrewni	0,1765
31.	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	0,2
32.	Pozostali inżynierowie budownictwa i inżynierii środowiska	0,2
33.	Kierownik wewnętrznej jednostki organizacyjnej gdzie indziej niesklasyfikowany	0,2
34.	Specjalista do spraw finansów [analityk finansowy]	0,2105

35.	Specjalista do spraw reklamy	0,2143
36.	Hostessa	0,2143
37.	Operator maszyn i urządzeń do obróbki plastycznej	0,2222
38.	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	0,2381
39.	Pakowacz	0,24
40.	Portier	0,2632
41.	Kuśnierz	0,2857
42.	Pomoc kuchenna	0,3167
43.	Technik budownictwa	0,3333
44.	Dziewiarz	0,3333
45.	Pozostali pracownicy administracyjni, sekretarze i pokrewni	0,375
46.	Pozostali piekarze, cukiernicy i pokrewni	0,4118
47.	Kontroler wewnętrzny	0,5
48.	Zaopatrzeniowiec	0,5
49.	Sprzątaczką	0,5189
50.	Pozostali ustawiacze-operatorzy obrabiarek skrawających do metali	0,5217
51.	Kucharz	0,5484
52.	Fryzjer [zawody szkolne: Fryzjer, Technik usług fryzjerskich]	0,55
53.	Pozostali agenci do spraw sprzedaży [handlowcy]	0,56
54.	Recepcjonista	0,5714
55.	Dozorca	0,619
56.	Robotnik gospodarczy	0,6269
57.	Konserwator budynków	0,6667
58.	Parkingowy	0,6667
59.	Ekonomista	0,6667
60.	Tapicer	0,6667
61.	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	0,6806
62.	Handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec]	0,6842
63.	Cukiernik	0,6897
64.	Kelner	0,7241
65.	Sprzedawca	0,7255
66.	Krojczy	0,7727
67.	Operator urządzeń do formowania wyrobów z tworzyw sztucznych	0,8125
68.	Technik mechanik	0,8286
69.	Kierownik wewnętrznej jednostki działalności podstawowej w handlu hurtowym i detalicznym	0,8571
70.	Stolarz	0,8571